МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра Бухгалтерського обліку та аудиту
(повна назва кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

за магістерською програмою професійного спрямування

«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік, аудит та аналіз розрахунків із дебіторами та кредиторами в системі управління підприємством (на прикладі ПРАТ «Одеса-Авто»)»

Виконавець:
студентка 6 курсу групи 1-м ЦЗФН
Іванова Н.О. _____
(прізвище та ініціали) (підпис)
Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Шерер І. Л. _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

ОДЕСА – 2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Економічні реформи сьогодення України, політична нестабільність і законодавча незахищеність суб'єктів господарювання призводять до порушення розрахункових операцій. Дисбаланс таких операцій може зумовити викривлення інформації, поданої у фінансовій звітності, а отже, можливість прийняття помилкових рішень в системі управління підприємством.

Організація обліку, аналізу та аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості має глобальне значення для підприємств різної форми власності. Результати цього процесу впливають на базу оподаткування, фінансову стійкість суб'єкта господарювання і, як наслідок, на досягнення стратегічних цілей його розвитку та забезпечення конкурентоспроможності та прибутковості господарської діяльності.

Зміни в бізнес-середовищі мають вагомий вплив на стан дебіторської та кредиторської заборгованості, що змушує підприємства знаходити нові форми оптимізації цього процесу, впроваджувати нові підходи к аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості, застосовувати сучасні форми та методи оцінки показників стану розрахунків з використанням новітніх досягнень у галузі інформаційних технологій для автоматизації обробки необхідної інформації та прийняття конструктивних управлінських рішень.

Мета дослідження обґрунтування теоретичних, методичних і організаційних засад обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості.

Завдання дослідження:

– дослідити економічну сутність дебіторської та кредиторської заборгованості з урахуванням положень міжнародних та вітчизняних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності;

– розкрити практику організації та застосування методики обліку дебіторської та кредиторської заборгованості з урахуванням сучасних вимог до них;

– проаналізувати стан дебіторської та кредиторської заборгованості та ефективність управління дебіторською та кредиторською заборгованістю на базовому підприємстві за даними фінансової звітності та на основі результатів контролю та аналізу запропонувати управлінські рішення;

– визначити основні концепції аудиту розрахунків дебіторської та кредиторської заборгованості.

Об'єкт дослідження. Система обліку, аудиту та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства.

Предмет дослідження. Сукупність теоретичних, методично-організаційних та практичних аспектів бухгалтерського обліку, економічного аналізу та аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості.

Методи дослідження. Аналіз (для проведення досліджень головних сутнісних характеристик об'єкта дослідження та особливостей його функціонування у контексті тематики дослідження), порівняння (переважно для оцінки поточних і прогнозованих параметрів діяльності об'єкта дослідження), індукція й дедукція (у процесі постановки завдань дослідження), статистичної обробки інформації та вибіркових спостережень

(застосовувалися при вивченні первинної документації, регістрів бухгалтерського обліку а також звітності досліджуваного підприємства).

Інформаційна база дослідження. законодавчі акти й постанови Верховної Ради України, Укази Президента України, Кабінету Міністрів України, матеріали державних податкових та статистичних органів України, а також інші нормативні документи, первинні бухгалтерські документи, регістри та звітність базового підприємства, а також інформація зі всесвітньої інформаційної мережі Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (71 найменувань) та 22-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 89 сторінки. Основний зміст викладено на 81 сторінках. Робота містить 24 таблиці, 7 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра підготовлено до публікації статтю: «Теоретичні проблеми облікового забезпечення управління дебіторською заборгованістю підприємства».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі були розглянуті підходи до трактування поняття «дебіторська та кредиторська заборгованість» різними сучасними авторами, проведено аналіз літературних джерел і, як наслідок, були визначені фактори впливу на розмір заборгованостей та обґрунтовані проблеми, які виникають у процесі управління цими заборгованостями.

Проаналізовано нормативно-правову база обліку, аналізу та аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості.

Розглянуто теоретичні й практичні проблеми обліку дебіторської заборгованості.

В другому розділі проведено дослідження з питань практики обліку дебіторської та кредиторської заборгованості в ПАТ «Одеса-Авто», визначено недоліки та надано пропозиції щодо удосконалення організації обліку на підприємстві.

В третьому розділі викладено методику внутрішнього аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості. Проведено аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованості ПАТ «Одеса-Авто». Виконано кореляційно-регресійний аналіз взаємодії дебіторської заборгованості та поточних зобов'язань.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження зроблено наступні висновки та пропозиції.

В ході господарських відносин, наявність заборгованості є об'єктивним явищем. В свою чергу, заборгованість суттєво впливає на фінансовий стан підприємства та результати його діяльності. При цьому дебіторська заборгованість зумовлює тимчасове вилучення обігового капіталу підприємства та зменшення рівня його оборотності, а кредиторська – тимчасове залучення капіталу. Тому доцільним є постійне відстеження пропорцій між дебіторською та кредиторською заборгованостями.

На сьогоднішній день немає єдиного підходу до визначення понять «дебіторська» та «кредиторська» заборгованість. Ознайомившись з тлумаченням поняття дебіторської

заборгованості низки сучасних авторів нами було узагальнено та запропоновано наступні їх визначення. Дебіторська заборгованість – це актив, що дає підприємству юридичне право отримати грошові кошти, матеріальні ресурси, що не оплачені контрагентами, і може використовуватися для оцінки фінансового стану підприємства на підставі розрахунку показників результативної його діяльності. Кредиторська заборгованість – це зобов'язання, що виникають у результаті правових відносин між сторонами, які мають документальне підтвердження щодо тимчасового залучення підприємством у власне користування грошових коштів, які йому не належать, різновид комерційного кредиту.

В процесі дослідження основних теоретичних та практичних проблем обліку дебіторської заборгованості підприємств був застосований комплексний підхід, який, в свою чергу, враховує визначення сутності дебіторської заборгованості, особливості її класифікації, нормативно-правові аспекти обліку та звітності.

В процесі дослідження нами була розроблена універсальна модель класифікації дебіторської заборгованості підприємства. Головною перевагою цієї моделі є поділ дебіторської заборгованості на заплановану та незаплановану. Результатом спланованості або неспланованості може бути ступінь майбутньої або поточної економічної вигідності дебіторської заборгованості.

Велике значення, на нашу думку, також має контроль показників дебіторської заборгованості підприємств. Слід зазначити, що однією з основних причин банкрутства підприємств є низький рівень оборотних активів та проблеми з якістю грошового потоку. Ці проблеми, як правило, виникають при неконтрольованому та незбалансованому розширенні господарської діяльності.

Матеріали дослідження практики організації обліку та контролю на базовому підприємстві свідчать про таке. Організація первинного, аналітичного і синтетичного обліку на ПАТ «Одеса-Авто» в цілому відповідає вимогам чинного законодавства. Облік ведеться із застосуванням типових форм первинних документів зі складанням відповідних бухгалтерських записів. Однак існують певні недоліки:

1. Належним чином не організований облік розрахунків із покупцями і замовниками. На нашу думку, в ПАТ «Одеса-Авто» необхідно створити єдину інформаційну базу покупців і замовників у вигляді документа «Реєстр дебіторів», який міститиме інформацію про дебіторів та розрахункові операції з ними. Цей документ допоможе у вирішенні наступних питань: оцінка фінансового стану та платоспроможності потенційних дебіторів; збільшення кількості покупців і замовників підприємства; встановлення певних лімітів розміру заборгованості як в цілому по підприємству, так і на кожного дебітора окремо.

2. Належним чином не організований облік розрахунків із постачальниками і підрядниками. Для ефективного контролю над своєчасним погашенням заборгованості ПАТ «Одеса-Авто» перед постачальниками (підрядниками) пропонується впровадження в облікову систему певного аналітичного документа «Відомості розрахунків із постачальниками (підрядниками)». Форма запропонованої відомості будується так, щоб відобразити всі операції, які були здійснені підприємством із конкретним постачальником (підрядником) протягом року. Ведення цієї відомості дасть змогу

бухгалтеру щодня правильно планувати платіжний баланс і здійснювати своєчасне погашення кредиторської заборгованості.

В процесі проведення аудиту на ПАТ «Одеса-Авто» нами було:

– запропоновано напрямки удосконалення організації обліку розрахунків з дебіторами і кредиторами та контролю за сумнівною та безнадійною заборгованостями;

– показано важливість організації внутрішнього аудиту розрахунків з дебіторами і кредиторами з метою забезпечення достовірності відображення в обліку, запобігання виникнення простроченої дебіторської і кредиторської заборгованості, перевірки правильності та обґрунтованості списання заборгованості тощо;

– розроблено модель його організації. Внутрішній аудит дебіторської заборгованості на ПАТ «Одеса-Авто» необхідно проводити за кількома критеріями:

1. За критерієм законності – на відповідність чинним законодавчим актам і нормативним документам;

2. За критерієм постійності – контроль додержання постійності вибраної підприємством облікової політики щодо дебіторської заборгованості та вплив дебіторської заборгованості на безперервність функціонування підприємства;

3. За критерієм відповідності – контроль аудитором додержання меж звітного періоду. Відповідно до цього всі операції з виникнення, погашення та списання дебіторської заборгованості мають бути відображені в тому періоді, в якому вони були здійснені.

Результати аналізу стану дебіторської та кредиторської заборгованості свідчать про наступне:

– загальний обсяг дебіторської заборгованості протягом аналізованого періоду зменшився. Найбільше скоротився обсяг дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги (зміни торкнулися як абсолютного розміру, так і структури заборгованості);

– розмір кредиторської заборгованості у 2018 році порівняно з 2017 роком значно збільшився. Стрімке зростання спостерігається саме за розміром кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги як в абсолютному розмірі, так і по структурі;

– порівняльний аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості свідчить про перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською.

На нашу думку, якщо кредиторська заборгованість перевищує дебіторську, то підприємство раціонально використовує кошти, тобто тимчасово залучає в оборот коштів більше, ніж відволікає з обороту. Ми вважаємо, що кредиторську заборгованість підприємство зобов’язане погашати незалежно від стану дебіторської заборгованості.

Для планування фінансових показників діяльності ПАТ «Одеса-Авто» була розроблена та відображена за допомогою лінійно-регресійної моделі залежність між поточними зобов’язаннями та дебіторською заборгованістю. В результаті розрахунків встановлено, що між поточними зобов’язаннями та дебіторською заборгованість існує залежність, що описується економетричною моделлю. Модель залежності між обсягом поточних зобов’язань та дебіторської заборгованості дасть змогу керівництву ПАТ «Одеса-Авто», спрогнозувати розмір поточних зобов’язань в залежності від зміни розміру дебіторської заборгованості.

Для успішного впровадження і ефективного використання системи управління дебіторською й кредиторською заборгованістю на ПАТ «Одеса-Авто» доцільно

створити відділ внутрішнього аудиту, однією з функцій якого буде перевірка стану розрахунків з метою оптимізації обсягів дебіторської заборгованості та повернення боргів.

АНОТАЦІЯ

Іванова Н.О.
(прізвище та ініціали студента)

«Облік, аудит та аналіз розрахунків із дебіторами та кредиторами в системі управління підприємством (на прикладі ПАТ «Одеса-Авто»),
(назва кваліфікаційної роботи)

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «071 Облік і оподаткування» за магістерською програмою «Облік, аудит і оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – система обліку, аудиту та аналізу розрахунків із дебіторами та кредиторами підприємства, що здійснює торгівельну діяльність.

У роботі розглядаються питання щодо визначення, класифікації, оцінки та умов визнання дебіторської та кредиторської заборгованості.

Проаналізовано діючу практику обліку та внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості на ПАТ «Одеса-Авто».

Запропоновано комплекс заходів, направлених на створення системи внутрішнього аудиту з метою забезпечення інформацією керівництва про стан розрахунків для прийняття управлінських рішень та складання звітності.

Ключові слова: дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, зобов'язання, резерв сумнівних боргів, сумнівна та безнадійна заборгованість, облік, аудит, аналіз, управління.

ANNOTATION

Ivanova N.O.
(students surname and initials)

«Accounting, audit and analysis of accounts receivable and creditors in the enterprise management system (on the example of PJC "Odessa-Auto"),
(work title)

qualifying work for obtaining an educational master's degree in a specialty «071 Accounting and taxation» for a master's degree program «Accounting, audit and taxation in the management of entrepreneurial activity »
Odessa national economic university
Odessa, 2019

Master's qualification work consists of three sections. The object of research - the system of Accounting, audit and analysis of calculations with debtors and creditors of enterprise that carries out trade activity.

The considered questions are in relation to determination, classification, estimation and terms of confession of debtor and creditor debt.

Operating practice of account and internal control of debtor and creditor debt is analysed on PJC "Odesa-Auto".

A set of measures is proposed to create an internal audit system to provide management with information on the status of calculations for management decisions and reporting.

Key words: account receivable, account payable, obligation, reserve of doubtful debts, doubtful and hopeless debt, account, audit, analysis, management.